

ĐỔI MỚI CĂN BẢN, TOÀN DIỆN GIÁO DỤC VIỆT NAM VỚI NHIỆM VỤ ĐÀO TẠO BỒI DƯỠNG CÁN BỘ QUẢN LÝ

*BASIC AND COMPREHENSIVE INNOVATION OF THE VIETNAMESE EDUCATIONAL
SYSTEM WITH EMPHASIS ON THE TRAINING AND FOSTERING OF MANAGERS
AND ADMINISTRATORS*

ĐẶNG HUỖNH MAI^(*)

TÓM TẮT: Để có thể thực hiện một cách hiệu quả Nghị quyết lần thứ tám của Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục Việt Nam đối với lĩnh vực đào tạo cán bộ quản lý giáo dục, cũng như để thực hiện chủ trương học tập và làm theo lời Bác dạy, tác giả giới thiệu các tiêu chí về con người Việt Nam, đề xuất một số nội dung và giải pháp để thực hiện đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý của ngành giáo dục và đào tạo. Các nội dung và giải pháp đào tạo, bồi dưỡng nhằm phục vụ yêu cầu đổi mới vì sự phát triển của giáo dục Việt Nam. Do đó, cán bộ quản lý không chỉ học một lần, một lớp là đủ mà cần phải "Học, học nữa, học mãi". Nội dung đào tạo cần đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ như Bác Hồ đã dạy.

Từ khóa: cán bộ quản lý giáo dục, quá trình giáo dục, đổi mới, nội dung đào tạo, triết lý giáo dục.

ABSTRACT: To effectively implement the 8th Resolution of the Vietnamese Communist Party's Central Committee XI on the basic and comprehensive reform of the Vietnamese educational system with regard to the training of managers and administrators, as well as to carry out the guideline of learning and doing in accordance with Uncle Ho's teachings, the author of this paper identifies a few characteristics of the Vietnamese people, and presents some contents of, and solutions to, the reforms of the training and fostering of managers and administrators in the field of education and training. These contents and solutions serve the needs for renovation required of the Vietnamese educational development. Therefore, it would not be sufficient for managers and administrators to attend one class once for all, but they should spend their time "learning, learning more, and learning forever", and the contents of training should meet their task requirements as Uncle Ho has taught them.

Key words: educational managers and administrators, educational process, reform, training contents, educational philosophy.

^(*) NGND.TS. Ủy viên Đoàn Chủ tịch Mặt trận Tổ quốc Việt Nam – nguyên Thứ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, Email: dhmaimoet@yahoo.com

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nói đến giáo dục là nói đến chuỗi các giá trị nhân cách và các quá trình đào tạo, trong đó, sản phẩm được tạo ra ở mỗi quá trình giáo dục đều gắn liền với một nhóm đối tượng cụ thể. Quá trình đào tạo cán bộ quản lý giáo dục cũng không nằm ngoài quy luật này, có nghĩa là nội dung và phương pháp đào tạo phải luôn luôn được cập nhật và đổi mới theo yêu cầu nhiệm vụ của từng giai đoạn cách mạng.

2. YÊU CẦU VỀ CHẤT LƯỢNG SẢN PHẨM CỦA GIÁO DỤC NHƯ BÁC HỒ ĐÃ DẠY

Thật ra không phải là điều gì mới lạ, mà ngay từ giai đoạn kháng chiến cứu quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã giao trách nhiệm cho các nhà giáo dục, cán bộ quản lý và các nhà giáo là cán bộ Đảng về yêu cầu sản phẩm của quá trình giáo dục và đào tạo với bốn tiêu chí cụ thể về con người Việt Nam mới là [3]:

Có ý thức và tinh thần làm chủ tập thể, có tư tưởng "*Mình vì mọi người và mọi người vì mình*", có tinh thần dám nghĩ, dám làm và vươn lên hàng đầu.

Có đạo đức và lối sống trung với nước, hiếu với dân, yêu thương con người, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, có tinh thần quốc tế trong sáng, có lối sống lành mạnh và trong sạch.

Là con người lao động có kế hoạch, có biện pháp, có quyết tâm; lao động có tổ chức, có kỉ luật; có năng suất chất lượng và hiệu quả, lao động quên mình không sợ khó, sợ khổ; vì lợi ích của xã hội, của tập thể và của bản thân mình.

Có năng lực để làm chủ bản thân, gia đình và công việc mà mình đảm nhận để

với tư cách là công dân tham gia làm chủ đất nước và xã hội; không ngừng nâng cao trình độ chính trị, văn hoá, khoa học - kĩ thuật, chuyên môn nghiệp vụ để làm chủ.

3. NỘI DUNG ĐÀO TẠO VÀ BỒI DƯỠNG CÁN BỘ QUẢN LÝ GIÁO DỤC TRONG THỜI KÌ ĐỔI MỚI

Đối chiếu tiêu chí trên trong tình hình thực tế, mặc dù đôi khi xã hội vẫn còn nhiều lời phê phán, nhưng nhìn chung, ngành giáo dục cũng đã cố gắng để thể hiện trong chương trình, sách giáo khoa phục vụ quá trình "*dạy chữ, dạy người*". Những nội dung đào tạo và bồi dưỡng cán bộ quản lý được triển khai qua nhiều thể hệ đều gắn liền với sự phát triển của đất nước cho dù vẫn còn một vài hạn chế. Do vậy, việc đào tạo hoặc bồi dưỡng cán bộ quản lý trong giai đoạn phục vụ Nghị quyết Đại hội XII của Đảng, tức là với tinh thần tiếp tục đổi mới căn bản và toàn diện cũng có nghĩa là phải làm cho cán bộ quản lý, nhất là lực lượng quản lý nhà trường cần nắm chắc cũng như biết cách vận dụng nội dung các tiêu chí mà Bác Hồ đã dạy để chỉ dẫn đội ngũ giáo viên của từng đơn vị đi đúng theo định hướng trên. Cán bộ quản lý làm được điều này sẽ góp phần mang lại hiệu quả giáo dục thực chất cho học sinh nói riêng, thể hệ trẻ và ngành giáo dục nói chung.

Mặt khác, cán bộ quản lý cũng cần nghiên cứu sâu triết lý giáo dục mà Bác Hồ đã chỉ ra cho giáo dục Việt Nam: "*Học để làm việc, làm người, làm cán bộ. Học để phụng sự đoàn thể, phụng sự giai cấp và nhân dân, phụng sự Tổ quốc và nhân loại*" (Khi đến thăm Trường Nguyễn Ái Quốc, nay là Học viện Chính trị - Hành chính

Quốc gia Hồ Chí Minh, Bác Hồ đã ghi trong trang đầu quyển sổ vàng của nhà trường). Đề nội hàm của triết lý này được đi vào lĩnh vực đào tạo bồi dưỡng cán bộ quản lý, có mấy vấn đề cần được chúng ta quan tâm, đó là:

Lãnh đạo một nhà trường để mọi người cùng thống nhất quán triệt quan điểm "*Học để làm người*" là thông điệp dành cho người dạy, người quản lý, nhân viên phục vụ. Tất cả đều phải chú trọng đến việc phát triển tâm sinh lý, giáo dục đạo đức, sự hình thành và phát triển nhân cách cho học sinh, bên cạnh những yêu cầu về trang bị kiến thức cho học sinh đối với giáo dục phổ thông. Điều quan trọng là cán bộ quản lý biết chỉ đạo liều lượng kiến thức đưa ra thế nào vừa đủ để học sinh có thể ứng xử với cuộc sống hàng ngày, đồng thời còn dành thời gian để giáo viên làm nhiệm vụ giáo dục thông qua việc trang bị kiến thức cho học sinh của mình.

Thông điệp "*Học để làm việc*" đòi hỏi người cán bộ quản lý phải xây dựng lộ trình để cán bộ, giáo viên của mình biết cách dạy cho người học ý thức trách nhiệm với việc học, việc làm hằng ngày của mình; ý thức tiết kiệm; giúp học sinh phát hiện năng khiếu và nuôi dưỡng tài năng để có thể trở thành người lao động tốt trong tương lai.

Nội dung "*Học để làm cán bộ*" cho thấy nhiệm vụ chính của trường cán bộ quản lý, các bài học sẽ tập trung để giáo dục đạo đức nghề nghiệp và kỹ năng quản lý. Cho dù ở vị trí nào, một mắt xích nhỏ nhất của hệ thống quản lý giáo dục từ tổ chuyên môn đến cán bộ cấp phòng, sở thì việc trang bị lý luận và thực tiễn đều nhằm đạt được mục tiêu là sau khi tốt nghiệp,

mọi người sẽ trở thành cán bộ tốt của ngành.

Nhiệm vụ "*Giáo dục ý thức phụng sự Tổ quốc, giai cấp, nhân dân và đoàn thể*" đòi hỏi tăng cường giáo dục chính trị tư tưởng, ý thức giai cấp, đức hy sinh, lòng yêu nước, tình thương dân, trách nhiệm bảo vệ người tài, người yếu thế,... được lồng ghép qua nhiều môn học. Cán bộ quản lý chuyên môn phải học được cách làm việc trên để còn hướng dẫn cho cán bộ giáo viên do mình quản lý.

Thực hiện trách nhiệm "*Học để đáp ứng yêu cầu phục vụ nhân loại*", có thể nói là việc cần phải làm trong giai đoạn "*Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đào tạo Việt Nam*". Bước vào thế kỷ XXI với tốc độ phát triển nhanh của khoa học công nghệ, công tác quản lý nội dung dạy học phải thường xuyên được cập nhật, ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy và thực hành. Chỉ khi nào người cán bộ quản lý học được cách lãnh đạo, thường xuyên cập nhật tri thức, trang bị cho học sinh kiến thức khoa học, đào tạo thế hệ trẻ trở thành nguồn nhân lực năng động với tư duy sáng tạo, biết kết hợp giữa sức mạnh dân tộc với sức mạnh thời đại như bài học đã được Đảng ta tổng kết sau 70 năm giành độc lập, xây dựng và phát triển. Lúc đó, nền giáo dục của chúng ta mới có khả năng góp phần đáng kể của mình vào việc đưa nước nhà sánh vai được với các cường quốc năm châu như Bác Hồ đã dạy. Muốn được như thế thì giảng viên Trường Cán bộ quản lý cứ mỗi 3 năm cũng nên được ra nước ngoài nghiên cứu, học tập cái mới, cái hay của quốc tế, sau khi về nước sẽ có một chuyên

đề giảng dạy đổi mới, thay cho báo cáo kết quả nghiên cứu.

Ở Malaysia có một học viện quản lý, nơi đó mỗi cán bộ quản lý nhà trường từ mầm non đến đại học, cứ sau 3 năm hoạt động sẽ được triệu tập về học viện một tháng để bồi dưỡng cập nhật kiến thức. Trong thời gian học tập, việc ăn ở nội trú do học viện đài thọ. Những chuyến đi thực tế ở cơ sở nếu được đơn vị mời thì học viện sẽ gửi lại tiền ăn các ngày đó, rất rõ ràng! Những ngày hè là thời gian hoạt động sôi nổi nhất trong năm của học viện. Trong các bài được học ở đó, chúng tôi tâm đắc nhất hai bài "*Nguyên tắc - Phương pháp quản lý chuyên môn*" và "*Huy động cộng đồng để làm giáo dục*". Đây là hai chuyên đề học viện đánh giá là luôn luôn "động" và nội dung giảng dạy yêu cầu phải thực tế, cụ thể. "Động" là vì nó cần được thay đổi giáo trình hàng năm cho phù hợp với xu thế thời đại và theo chủ trương của mỗi đất nước.

4. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

Tóm lại, có nhiều giải pháp để thực hiện đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý của ngành giáo dục và đào tạo. Các nội dung đào tạo, bồi dưỡng cần có sự gắn kết hữu cơ, có tác động thúc đẩy mọi người vì sự phát triển của giáo dục Việt Nam. Do đó, cán bộ quản lý không chỉ học một lần, một lớp là đủ mà cần phải "*Học, học nữa, học mãi*". Trên thực tế, mọi vấn đề liên quan đến việc dạy và học đều có sự gắn bó mật thiết với vai trò của người quản lý cao nhất của nhà trường - hiệu trưởng, vì vậy đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ quản lý nhà trường có thể nói cũng là một khâu đột phá mang tính quyết định để góp phần nâng cao chất lượng giáo

dục Việt Nam. Muốn thực hiện điều này, bên cạnh việc trang bị lý luận như lâu nay đã thực hiện, nên bổ sung những chuyên đề đổi mới để từ việc bồi dưỡng và đào tạo lý luận chuyển thành đào tạo kỹ năng quản lý với một số nội dung giảng dạy như sau:

Lãnh đạo nhà trường quản lý công tác chuyên môn cần biết cách chủ động đổi mới, không ngừng học hỏi, tìm tòi; đặc biệt là phải tư duy để lựa chọn và thực hiện đồng bộ các giải pháp thật sự phù hợp với nhà trường mà mình quản lý theo triết lý giáo dục và các tiêu chí mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy.

Khơi dậy, hướng dẫn cho tất cả thành viên trong nhà trường sát cánh cùng với hiệu trưởng thực hiện việc đổi mới quản lý, đổi mới phương pháp dạy và học.

Gắn việc đổi mới quản lý với việc tăng thu nhập chính đáng cho giáo viên, giúp đội ngũ giáo viên, công nhân viên ổn định đời sống, giảm áp lực công việc bằng cách phát triển năng lực giảng dạy và chuyên môn.

Phương pháp chi tiêu tiết kiệm, huy động cộng đồng để có các nguồn hỗ trợ vật chất và tinh thần cho đội ngũ do mình quản lý.

Giảm bớt hội họp và các thủ tục hành chính rườm rà, cải tiến chế độ thông tin trong nhà trường; lắng nghe các ý kiến phản hồi của giáo viên để có những quyết định đúng khi thực hiện các nguyên tắc quản lý.

Các vấn đề nêu trên, nếu được đầu tư sẽ phù hợp với yêu cầu trong nội dung bức thư cuối cùng của Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi đến ngành giáo dục và đào tạo ngày 15-10-1968: "*Giáo dục nhằm đào tạo những người kế tục sự nghiệp cách mạng to lớn*

của Đảng và nhân dân ta, do đó các ngành, các cấp đảng và chính quyền địa phương phải thật sự quan tâm hơn nữa đến sự nghiệp này, phải chăm sóc nhà trường về mọi mặt, thúc đẩy sự nghiệp giáo dục của ta lên những bước phát triển mới" [1].

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015). *Kỷ niệm 70 năm nền Giáo dục Việt Nam - Đại hội Thi đua yêu nước ngành giáo dục lần thứ VI.*
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam, khóa XII*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (1957), *Bài nói tại Hội nghị Cán bộ Đảng trong ngành giáo dục* (Biên niên tiểu sử tập 6).
4. Hồ Chí Minh, *Bài nói chuyện tại lớp học tập chính trị*, Báo Nhân dân số ra ngày 14/9/1958.
5. Hồ Chí Minh (1996), *Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
6. Nguyễn Thị Bình (2016), *Quý hòa bình và phát triển Việt Nam*, Nxb. Giáo dục Việt Nam.

Ngày nhận bài: 04/01/2017. Ngày biên tập xong: 06/3/2017. Duyệt đăng: 21/3/2017